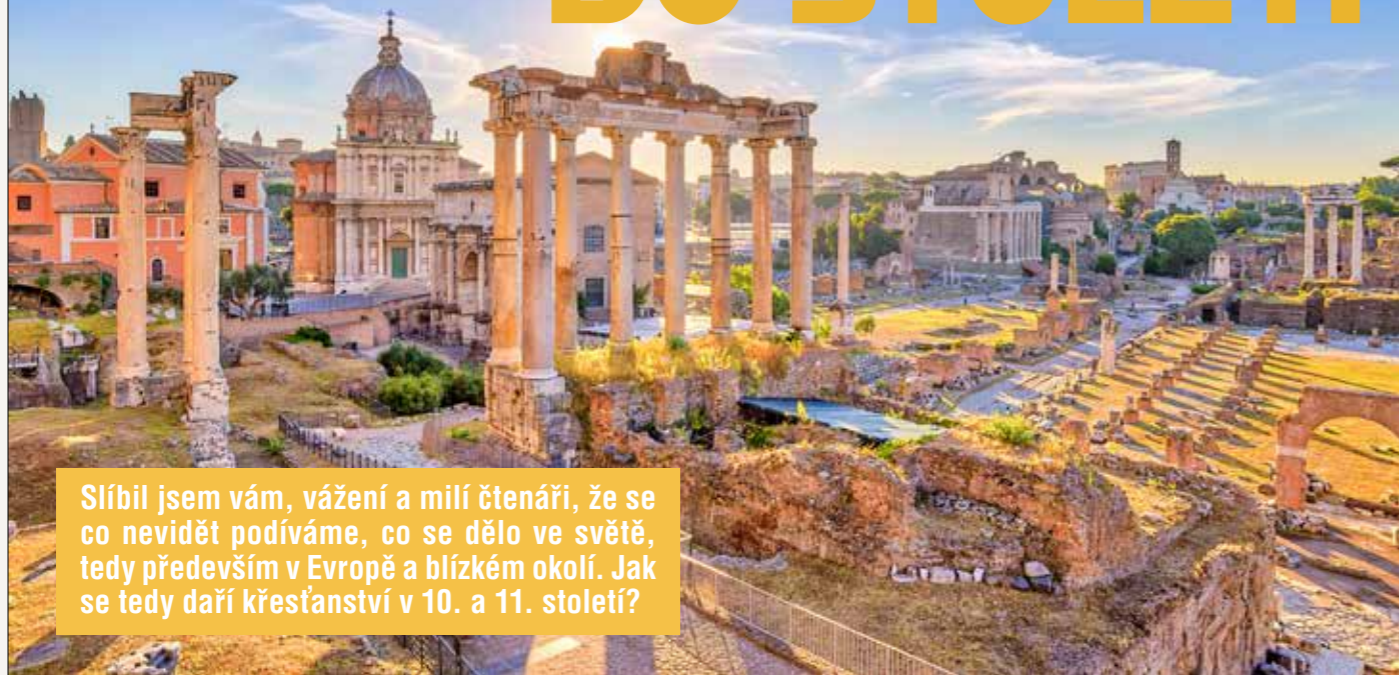

ZE STOLETÍ DO STOLETÍ

Slíbil jsem vám, vážení a milí čtenáři, že se co nevidět podíváme, co se dělo ve světě, tedy především v Evropě a blízkém okolí. Jak se tedy daří křesťanství v 10. a 11. století?

Otázka je – jak kde. V samotném Římě dosti nevalně. Historici o 10. století hovoří jako o „temném století“, kdy se o papežský stolec přetahují mocné římské rody a klany, které se snaží prosadit své kandidáty na pozici římského biskupa. A tyto tahanice byly všelijaké, ovšem rozhodně nepřilíš křesťanské. A není divu, že do situace se pokoušeli zasáhnout mocní panovníci z okolních končin.

Ve střední Evropě se zvláště v německy mluvících zemích zvolna ustanovuje jakési víceméně volné uskupení zemí, panovníků, svobodných měst a biskupů, pro něž se postupně vžije jméno „Svatá říše římská“. Jejím nejvyšším představitelem byl volený římský král, který mohl získat i císařský titul, pakliže jej korunoval papež.

V 10. století se postupně stávají římskými králi a císaři saští vévodové, panovníci jména Oto, v pořadí I., II. a III. Tito vládcí nepokládali za nic zvláštního, když ustanovovali za biskupy a opaty velkých klášterů své spolehlivé lidi – a nejednou měli i šťastnou ruku. Ovšem často se s ozbrojenou mocí pokoušeli prosadit i svého kandidáta na papežský stolec, a to už začalo být velmi problematické.

PTÁTE SE PROČ?

Ve hře je totiž otázka, kdo je vlastně nejvyšší autoritou v církvi, tedy kdo své postavení odvozuje přímo od Božího pověření. Pakliže je to císař, kdo smí nastolit (nebo dokonce sesadit) papeže, kde se až císařská autorita zastaví? Má panovník coby „vládcem všech věřících“ právo zasahovat i do teologických, liturgických a podobných otázek?

Mimochodem, jednomu takovému císařskému zásahu vděčíme za vyznání víry v nedělní mešní liturgii. V Římě se totiž při mši vůbec nezpívalo ani neresitovalo „Věřím v jednoho Boha“, kdežto ve Francké říši to bylo běžné o nedělních bohoslužbách minimálně už koncem 9. století. Tento zvyk tam nejspíše dorazil z Britských ostrovů, kam ho přinesli snad z Pyrenejského poloostrova; na něj měla zase výraznější vliv byzantská liturgie...

Traduje se, že jeden z římských panovníků se při své návštěvě Říma podivil po papežské bohoslužbě, proč při ní nezaznívá vyznání víry. Odpověď se nabízel – „tady v Římě to nepotřebujeme, my máme ve věcech víry jasno“ –, ovšem jako gesto vstřícnosti vůči císaři rozhodl papež, aby se na příště i v Římě ujal tento zaalpský zvyk. Tím panovníkem byl Jindřich II., jediný světec z dlouhé řady římských panovníků; a světicí je i jeho manželka Kunhuta.

OSTRŮVEK NEZÁVISLOSTI

Ne každý panovník byl pochopitelně světec a ne každý vládce měl na zřeteli především blaho církve, křesťanstva a vůbec. Mnohdy panovníci usilovali především o posílení a upevnění vlastního postavení, resp. své dynastie. Na počátku 10. století se ovšem stalo cosi mimořádného.

Akvitánský vévoda Vilém totiž roku 910 založil v burgundské víscé jménem Cluny benediktinský klášter, kterému daroval kus země s významnou výsadou: tento pozemek patří jen a pouze tomuto klášteru a tento klášter je nadále poddán jen a pouze papeži – žádnému jinému představiteli moci světské či církevní.

Na stolci opata z Cluny se v následujících staletích vystřídala řada vynikajících světeckých osobností. Cluny se stalo tahounem reformy v západním křesťanství, v duchovním životě, v liturgii, ve správě církve, ovlivnilo mimo jiné i našeho sv. Vojtěcha a mnohé další výjimečné hybatele dějin. Ve 12. století se k vazbám na clunyské opatství hlásilo více než tisíc benediktinských klášterů!

Mimochodem, na opatství Cluny můžeme vzpomenout každý rok začátkem listopadu. Byl to totiž jeho pátý opat, sv. Odilo, který zde ustanovil 2. listopad jako den zvláštních modliteb a bohoslužeb za duše v očistci. Slavíme jej dodnes jako Vzpomínku na všechny věrné zemřelé neboli Dušičky.

Mohli bychom jistě litovat, že opatství Cluny nepřežilo Velkou francouzskou revoluci na konci 18. století. Myslím ale, že důležitější je zmínit, co se tu stalo ve století 20. V nedaleké víscé jménem Taizé (asi 10 km vzdušnou čarou) totiž vznikla mezinárodní a mezicírkevní komunita, která úžasným způsobem přispěla k oživení duchovního života i mezi naší generací. Uslyšíte-li při bohoslužbách či společných modlitbách jednoduchý, ale velice jímavý zpěv v latinském jazyce, v němž se opakuje několik biblických slov, je velmi pravděpodobné, že pochází právě z této komunity. A připojte-li se, třeba i vám to pomůže objevit nový vztah ke starým pokladům, jako je např. modlitba před ikonou se zapálenou svící, modlitba zpěvem i hlubokým tichem anebo vůbec modlitba osobní i společná.

Plodné objevování přeje
OTEC ZDENĚK DRŠKA

Foto: Noppasimw - Adobe stock

SCHODY DO NEBE

PÍŠE ZBYNĚK PAVIENSKÝ
KRESLÍ CZINA

